

***Тармаклануны
Паскаль
телендә
программалау***

Тест

1. Паскаль теле кайчан ижтат ителгэн?

- а) 1971;
- б) 1968;
- в) 1980.

2. Үзлэштерү тамгасы ничек билгеләнелә?

- а) =;
- б) : ()
- в) :=

3. Алгоритм ул-...

- а) Алга куелган мәсьәләнең чишелешенә китерүче гамәлләр эзлеклелеге;
- б) теорема;
- в) мәсьәлә чишү һәм программа төзү өчен кулланыла.

4. Блок-схема ул...

- а) фигуралар;
- б) алгоритмны график юл белән сурәтләү;
- в) төрле геометрик фигуралар.

5. Идентификаторны табарга

- а) мисал1;
- б) misal2;
- в) misal 3.

**6. Тармакланучы алгоритмның
форматының төп командалары кайсы?**

- a) if...then...else;
- б) хәзергә...кабатларга ;
- в) әгәр...ул вакытта...башкача.

**7. Үзгәrmәләрне тасвирлау бүлеге дип нинди
бүлег атала?**

- a) const бүлеге;
- б) var бүлеге;
- в) type бүлеге.

8. Операторлар бүлеге нинди сүзләрдән тора?

- a) write һәм writeln;
- б) begin һәм end;
- в) write һәм read.

9. - фигурасы эченә ...

языла

- а) башы яки ахыры;
- б) кертү яки чыгару;
- в) шарт.

10. “In” кушымчасы нәрсәне аңлата?

- а) курсорны яңа юлга күчерү;
- б) курсор кую;
- в) белмим.

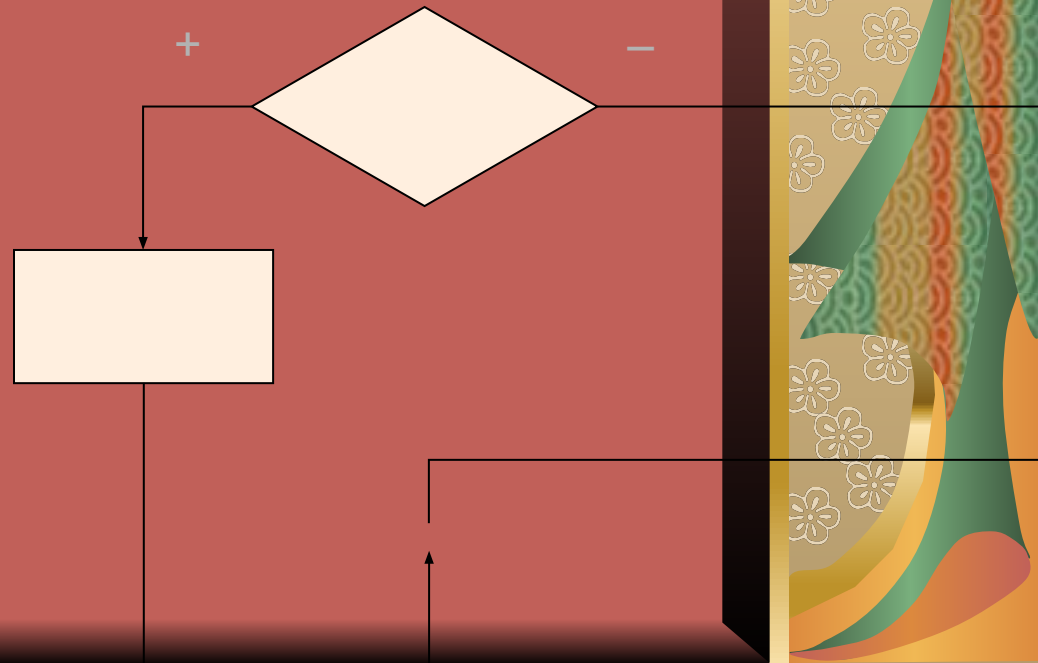
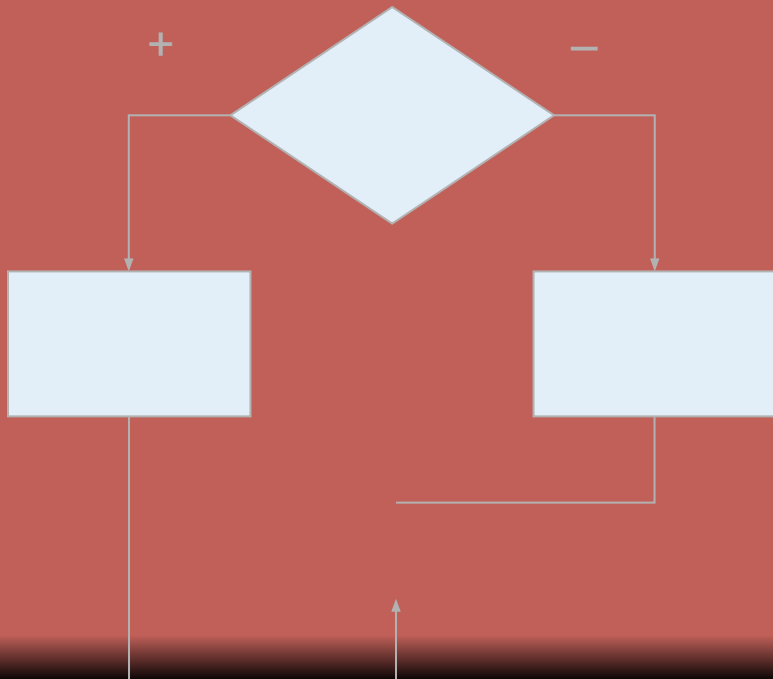
Жаваплар

№	Жавап	№	Жавап
1	а	6	в
2	в	7	б
3	а	8	б
4	б	9	в
5	б	10	а

Тармақлануның блок-схемасы

- Тулы булган тармақлану
- **If** <логик аңлатма>
    then <1нче оператор>
    else <2 нче оператор>;
- Тулы булмаган тармақлану
- **If** <логик аңлатма>
    then <1нче оператор>;

Турбо Паскаль программасы бите

Нәтижә карау бите

The image shows a screenshot of a Turbo Pascal 7.0 window. The title bar is blue and contains the text "C:\tp7\BIN\TURBO.EXE" and standard window control buttons (minimize, maximize, close). The main window area is black with white text. The text displayed is "Turbo Pascal Version 7.0 Copyright (c) 1983,92 Borland International" followed by "Привет!" on the next line.

```
C:\tp7\BIN\TURBO.EXE
Turbo Pascal Version 7.0 Copyright (c) 1983,92 Borland International
Привет!
```


Программаны Паскальдә саклау

1. File → change dir → C:\tp7\tp7\bin → OK
2. File → save as → misal1.pas → OK
3. Программаны жыеп бетергәннән соң
file → save ка басасы.

Программаны тикшерү өчен

- Программа эшлиме юкмы икәннен белү өчен: **ctrl+F9** га басып карыйбыз;
- Программаны эшкә жибәрү өчен: **ctrl+F5** кә басабыз;
- Нәтижәне карау өчен: **Alt+F5** кә басып карыйбыз;
- Программадан чыгу өчен: **Alt+X** ка басабыз.

НЫГЫТУ

Мисал

Программасын һәм блок-схемасын
төзөргә.

Бирелгән ике сан x һәм y .

Бу саннарны
чагыштырырга һәм
минимумны табарга.

Өйгә эш:
§ 12.4 укырга;

Мисал: бирелгән ике сан a
һәм b . Әгәр $a > b$ булса, a га 2
не кушарга, киресенчә булса b
дан 1 не аларга.

Программаны һәм блок-
схеманы төзөргә.

Дәрескә нәтижәләр:

1. Тармаклануның форматына карап блок-схемалар төзү;
2. Турбо Паскаль бите белән танышу;
3. Программаны саклау;
4. Программаны тикшерү.

